

İKİNCİ BÖLÜM

KARAR

HÜSEYİN REMZİ POLGE BAŞVURUSU

Başvuru Numarası : 2013/2166

Karar Tarihi : 25/6/2015

Başkan : Alparslan ALTAN
Serdar ÖZGÜLDÜR
Celal Mümtaz AKINCI
Muammer TOPAL
M. Emin KUZ

Raportör : Selami ER

Başvurucu : Hüseyin Remzi POLGE

Avukatı : Av. Hakan POLGE

I. BAŞVURUNUN KONUSU

1. Başvuru, 1948-1958 yılları arasında T.C. Emekli Sandığına bağlı olarak çalıştığı döneme ilişkin emekli ikramiyesini ödeme tarihindeki katsayılar üzerinden almak için açtığı dava, emekli olduğu tarihteki katsayılar üzerinden hesaplama yapılmak üzere kabul edilen başvurunun, Sosyal Güvenlik Kurumu Başkanlığının (SGK) eski katsayılar üzerinden hesaplama yapması nedeniyle mülkiyet hakkının ihlal edildiği iddiasına ilişkindir.

II. BAŞVURU SÜRECİ

2. Başvuru, 18/3/2013 tarihinde İstanbul Anadolu 3. Asliye Hukuk Mahkemesi vasıtasıyla yapılmıştır. Dilekçe ve eklerinin idari yönden yapılan ön incelemesinde Komisyona sunulmasına engel bir eksikliğin bulunmadığı tespit edilmiştir.

3. İkinci Bölüm Üçüncü Komisyonunca, 9/9/2013 tarihinde kabul edilebilirlik incelemesinin Bölüm tarafından yapılmasına, dosyanın Bölüme gönderilmesine karar verilmiştir.

4. Bölüm Başkanı tarafından 19/9/2014 tarihinde kabul edilebilirlik ve esas incelemesinin birlikte yapılmasına ve başvurunun bir örneğinin görüş için Adalet Bakanlığına gönderilmesine karar verilmiştir.

5. Adalet Bakanlığının görüş yazısı, 21/11/2014 tarihinde başvurucuya tebliğ edilmiş, başvuru Adalet Bakanlığının cevabına karşı beyanlarını yasal süresi içinde 2/12/2014 tarihinde ibraz etmiştir.

III. OLAY VE OLGULAR

A. Olaylar

6. Başvuru dilekçesi ve eklerinde ifade edildiği şekliyle olaylar özetle şöyledir:

7. Başvurucu 30/8/1948 tarihinde T.C. Emekli Sandığına tabi olarak Türk Silahlı Kuvvetlerinde astsubay olarak göreve başlamış, bu görevinden 31/5/1958 tarihinde istifa ederek başka bir sosyal güvenlik kurumuna (SSK) tabi olarak çalışmaya başlamış ve SSK'dan emekliye ayrılmıştır.

8. Anayasa Mahkemesi 5/2/2009 tarihli ve E.2005/40, K. 2009/17 sayılı kararı ile 2829 sayılı Kanun'un 12. maddesinde yer alan *"Son defa T.C. Emekli Sandığına tabi görevlerden emekliye ayrılan ve ..."* ibaresini Anayasa'nın 2. ve 10. maddelerine aykırı olduğundan bahisle iptal etmiştir.

9. Başvurucu 12/2/2011 tarihli dilekçesiyle SGK'dan, Emekli Sandığına tabi olarak çalıştığı dönemler için kendisine emekli ikramiyesi ödenmesini talep etmiş, SGK Başkanlığı başvurusunun talebini reddetmiştir.

10. Başvurucu Ankara 13. İdare Mahkemesinde (Mahkeme), reddedilen idari işlemin iptali ve bahse konu emekli ikramiyesinin ödeme tarihindeki memur maaş katsayısı üzerinden hesaplanarak kendisine ödenmesi istemiyle dava açmıştır.

11. Mahkeme, 11/6/2012 tarihli ve E.2011/842, K.2012/1649 sayılı kararıyla *"...6270 sayılı Kanun ile getirilen düzenlemeye göre, son defa Emekli Sandığına tabi görevde bulunmakta iken emekliye ayrılma koşulu kaldırılmış ise de, Emekli Sandığına tabi görevden ayrılan herkese değil, eşitlik ilkesine uygun olarak sadece 1475 sayılı İş Kanunu'na göre kıdem tazminatına hak kazandıracak şekilde görevden ayrılanlara ikramiye ödenmesi imkanı getirilmiştir...1475 sayılı Kanun'un 14. maddesinde kıdem tazminatına hak kazandıracak şekilde iş sözleşmesinin sona erme halleri sıralanmış iken 08.09.1999 tarihinde yürürlüğe giren 4447 sayılı Kanun'un 45. maddesi ile, kıdem tazminatına hak kazandıracak şekilde sona erme hallerine bir de '...yaşlılık aylığı bağlanması için öngörülen sigortalılık süresini ve prim ödeme gün sayısını tamamlayarak kendi istekleri ile işten ayrılma nedeniyle fesih" durumu eklenmiştir... Davacının Emekli Sandığına tabi görevinden 08.09.1999 tarihinden önce kendi isteğiyle(istifa ederek) ayrıldığı sabit ve ihtilafsız olduğundan, 6270 sayılı Kanun'un atıfta bulunduğu 1475 sayılı Kanun'un 14. maddesinde değişiklik yapan 4447 sayılı Kanun'un 45. maddesinden yararlanılmasına olanak bulunmadığı..."* gerekçeleriyle davayı reddetmiştir.

12. Söz konusu kararı itirazın inceleyen Ankara Bölge İdare Mahkemesi 1. Kurulu ise 28/12/2012 tarihli; E.2012/9958, K.2012/13039 sayılı kararıyla; *"...6270 sayılı Yasa ile getirilen bu değişikliğin ancak yürürlük tarihinden sonraki uyumsuzluklara uygulanacağı anlaşıldığından, bakılmakta olan davanın 6270 sayılı Kanun ile yapılan değişiklik öncesinde yürürlükte bulunan yasal düzenlemeye göre çözümlenmesi gerektiği sonucuna varılmıştır. Belirtilen durum karşısında, 2829 sayılı Yasa'nın 12. maddesinin 1. fıkrasının ve 5434 sayılı Yasa'nın 89. maddesinin 5997 sayılı Yasayla değişik hükmünün Anayasa Mahkemesi'nce verilen iptal kararlarından sonraki şekline göre, farklı sosyal güvenlik kurumlarına tabi hizmet süreleri birleştirilmek suretiyle 2829 sayılı Yasa'nın 8. maddesi uyarınca ilgili kurumca aylık bağlanan ancak son defa Emekli Sandığına tabi daire, kuruluş ve ortaklıklarda prim veya kesenek ödemek suretiyle geçen süreler için emekli ikramiyesi ödemesi yapılmayan kişilere, belirtilen hizmet süreleri ve emekli aylıklarının bağlandığı tarihte yürürlükte bulunan katsayılar gözetilerek 5434 sayılı Yasanın ilgili hükümlerine göre emekli ikramiyesi ödenmesi..."* gerektiği gerekçesiyle itirazın kabulüne,

kararın bozulmasına ve dava konusu işlemin iptali ile emekli aylığının bağlandığı tarihte yürürlükte bulunan katsayılar dikkate alınarak hesaplanacak emekli ikramiyesi tutarının ödenmesine hükmetmiştir.

13. Başvurucunun mahkeme kararının uygulanması için verdiği 6/3/2012 tarihli dilekçe SGK Başkanlığına 8/3/2013 tarihinde tebliğ edilmiştir.

14. Başvurucu kendi konumunda bulunanlara çalıştıkları dönemlerde geçerli katsayılar üzerinden hesaplanarak yapılan ödemeler ve basında çıkan haberler nedeniyle SGK'ya başvurusunun sonuçsuz kalacağı düşüncesiyle 18/3/2013 tarihinde Anayasa Mahkemesi'ne bireysel başvuruda bulunmuştur.

B. İlgili Hukuk

15. 24/5/1983 tarihli ve 2829 sayılı Sosyal Güvenlik Kurumlarına Tabi Olarak Geçen Hizmetlerin Birleştirilmesi Hakkında Kanun'un "Emekli ikramiyesi" başlıklı 12. maddesinin ilgili kısımları şöyledir:

"Son defa T.C. Emekli Sandığına tabi görevlerden emekliye ayrılan ve kendilerine bu Kanunun 8 inci maddesi uyarınca birleştirilen hizmet süreleri üzerinden aylık bağlananlara, T.C. Emekli Sandığına tabi daire, kuruluş ve ortaklıklarda prim veya kesenek ödemek suretiyle geçen sürelerinin toplamı üzerinden, 5434 sayılı T.C. Emekli Sandığı Kanunu hükümlerine göre emekli ikramiyesi ödenir."

16. 16/6/2010 tarihli ve 5997 sayılı Bazı Kanunlarda ve 190 Sayılı Kanun Hükmünde Kararnamede Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun'un 14. maddesiyle değiştirilen 8/6/1949 tarihli ve 5434 sayılı Türkiye Cumhuriyeti Emekli Sandığı Kanunu'nun 89. maddesinin birinci fıkrası şöyledir:

"Hizmet sürelerinin tamamı bu Kanun ve/veya 5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanununun geçici 4 üncü maddesi kapsamında geçenlerden emekli, adi malüllük veya vazife malüllüğü aylığı bağlanan veyahut toptan ödeme yapılan asker ve sivil tüm iştirakçilere, her tam fiili hizmet yılı için aylık bağlamaya esas tutarların bir aylığı emekli ikramiyesi olarak verilir. Son defa bu Kanun veya 5510 sayılı Kanunun geçici 4 üncü maddesi hükümlerinin uygulanmasını gerektiren görevlerde çalışmakta iken emekliye ayrılan ve kendilerine mülga 2829 sayılı Sosyal Güvenlik Kurumlarına Tabi Olarak Geçen Hizmetlerin Birleştirilmesi Hakkında Kanunun 8 inci maddesi uyarınca birleştirilen hizmet süreleri üzerinden aylık bağlananlara ise, bu Kanuna tabi daire, kuruluş ve ortaklıklarda prim veya kesenek ödemek suretiyle geçen hizmet sürelerinin toplamı üzerinden bu madde hükümlerine göre emekli ikramiyesi ödenir. Mülga 2829 sayılı Kanunun 12 nci maddesinin birinci fıkrasının birinci cümlesi ile üçüncü fıkrasının son cümlesinin bu maddeye aykırı hükümleri uygulanmaz."

17. 17/1/2012 tarihli ve 6270 sayılı Türkiye Cumhuriyeti Emekli Sandığı Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun ile anılan 89. madde aşağıdaki şekilde yeniden düzenlenmiştir:

"Hizmet sürelerinin tamamı bu Kanun ve/veya 31/5/2006 tarihli ve 5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanununun geçici 4 üncü maddesi kapsamında geçenlerden emekli, adi malüllük veya vazife malüllüğü aylığı bağlanan veyahut toptan ödeme yapılan asker ve sivil tüm iştirakçilere, her tam fiili hizmet yılı için aylık bağlamaya esas tutarın bir aylığı emekli ikramiyesi olarak verilir."

Birinci fıkra kapsamına girmemekle birlikte, bu Kanun ve/veya 5510 sayılı Kanunun geçici 4 üncü maddesi kapsamında hizmeti bulunanlardan mülga 2829 sayılı Sosyal Güvenlik Kurumlarına Tabi Olarak Geçen Hizmetlerin Birleştirilmesi Hakkında Kanunun 8 inci maddesi uyarınca birleştirilen hizmet süreleri üzerinden emeklilik, yaşlılık ya da malullük aylığı bağlananlara ise; bu Kanun veya 5510 sayılı Kanunun geçici 4 üncü maddesi hükümlerine tabi olarak bu Kanuna tabi daire, kuruluş ve ortaklıklarda geçen çalışmalarının, 25/8/1971 tarihli ve 1475 sayılı İş Kanununun 14 üncü maddesinde belirtilen kıdem tazminatına hak kazanma şartlarına uygun olarak sona ermiş olması şartıyla emekli ikramiyesi ödenir.

İkinci fıkra uyarınca ödenecek emekli ikramiyesi, bu Kanun veya 5510 sayılı Kanunun geçici 4 üncü maddesi kapsamına giren görevlerde geçen her tam fiili hizmet yılı ile sınırlı olarak bu görevlerden ayrıldıkları tarihteki emeklilik keseneğine esas aylık tutarı üzerinden ve aylığın başlangıç tarihindeki katsayılar dikkate alınarak ödenir. Mülga 2829 sayılı Kanunun 12 nci maddesinin birinci fıkrasının birinci cümlesi ile üçüncü fıkrasının son cümlesinin bu maddeye aykırı hükümleri uygulanmaz.”

18. 31/5/2006 tarihli ve 5510 sayılı Kanun’un 106. maddesi ile ilga 2829 sayılı Kanun’un 8. maddesi şöyledir:

“Birleştirilmiş hizmet süreleri toplamı üzerinden, ilgililere; son yedi yıllık fiili hizmet süresi içinde fiili hizmet süresi fazla olan kurumca, hizmet sürelerinin eşit olması halinde ise eşit hizmet sürelerinden sonuncusunun tabi olduğu kurumca, kendi mevzuatına göre aylık bağlanır ve ödenir.

Ancak, malullük, ölüm, 5434 sayılı T.C. Emekli Sandığı Kanununa göre yaş haddinden re’sen emekli olma, süresi kanunla belirlenen vazifelere atanma veya seçilme ve bağlı oldukları kurumun kanunla değiştirilmesi hallerinde ilgililere hizmet sürelerinden sonuncusunun tabi olduğu kurumca, kendi mevzuatına göre aylık bağlanır.”

19. 25/8/1971 tarihli ve 1475 sayılı Mülga İş Kanunu’nun yürürlükte bulunan 14. maddesinin ilgili kısımları şöyledir:

“Bu Kanuna tabi işçilerin hizmet akitlerinin:

1. İşveren tarafından bu Kanunun 17 nci maddesinin II numaralı bendinde gösterilen sebepler dışında,

2. İşçi tarafından bu Kanunun 16 ncı maddesi uyarınca,

3. Muvazzaf askerlik hizmeti dolayısıyla,

4. Bağlı bulundukları kanunla kurulu kurum veya sandıklardan yaşlılık, emeklilik veya malullük aylığı yahut toptan ödeme almak amacıyla;

Feshedilmesi veya kadının evlendiği tarihten itibaren bir yıl içerisinde kendi arzusu ile sona erdirmesi veya işçinin ölümü sebebiyle son bulması hallerinde işçinin işe başladığı tarihten itibaren hizmet aktinin devamı süresince her geçen tam yıl için işverence işçiye 30 günlük ücreti tutarında kıdem tazminatı ödenir. Bir yıldan artan süreler için de aynı oran üzerinden ödeme yapılır.

...”

IV. İNCELEME VE GEREKÇE

20. Mahkemenin 25/6/2015 tarihinde yapmış olduğu toplantıda, başvurunun 18/3/2013 tarihli ve 2013/2166 numaralı bireysel başvurusu incelenip gereği düşünüldü:

A. Başvurucunun İddiaları

21. Başvurucu, 1948-1958 yılları arasında T.C. Emekli Sandığına bağlı olarak çalıştığı dönemlere ilişkin ödeme tarihindeki katsayılar üzerinden emekli ikramiyesini almak için açtığı davanın emekli olduğu tarihteki katsayılar üzerinden hesaplama yapılmak üzere kabul edildiğini, SGK'nın eski katsayılar üzerinden hesaplama yaptığını, bu durumun eşitlik ilkesine, çalışma ve sözleşme hürriyetine, ücrette adalet ilkesine, adil yargılanma hakkına, Anayasa'nın 125. maddesine ve AİHS'nin 13. maddesinde yer alan etkili başvuru hakkına aykırı olduğunu ileri sürerek 25.000 TL maddi ve 25.000 TL manevi tazminat talebinde bulunmuştur.

B. Değerlendirme

22. Başvurucu, ödeme tarihindeki katsayılar üzerinden hesaplanarak emekli ikramiyesinin ödenmesi talebiyle açtığı davanın, emekli olduğu tarihteki katsayılar üzerinden hesaplanacak katsayılar dikkate alınarak kabul edilmesinin, Anayasa'nın 10., 36., 49., 55. ve 125. maddelerinde yer alan haklarını ihlal ettiğini ileri sürmüştür. Anayasa Mahkemesi, başvurunun ihlal iddialarına ilişkin nitelendirmesi ile bağlı olmayıp, somut dava ve buna bağlı olayların özelliklerine göre olay ve olguların hukuki tavsifini kendisi takdir eder

23. Bireysel başvuru incelemesinde, bir ihlal iddiasının Anayasa Mahkemesinin konu bakımından yetki alanına girip girmediğinin tespitinde Anayasa ve Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nin (Sözleşme) ortak koruma alanı esas alınmaktadır (*Onurhan Solmaz*, B. No: 2012/1049, § 18, 26/3/2013). Anayasa'nın 49. maddesinde yer alan çalışma hakkı ve ödevi, 55. maddesinde yer alan ücrette adaletin sağlanması ve 125. maddesinde yer alan idarenin kendi eylem ve işlemlerinden doğan zararı ödeme yükümlülüğü ilkeleri Sözleşme ile korunan haklardan olmadıklarından bu hak ve ilkeler yönünden inceleme yapılmasına gerek görülmemiştir.

24. Başvurucunun şikâyetlerinin özü, hak ettiği emekli ikramiyesinin güncel katsayılar yerine emekli olduğu tarihteki katsayılar üzerinden hesaplanması nedeniyle mağdur olduğuna ilişkin olup bu şikâyetler mülkiyet hakkı kapsamında değerlendirilmiştir.

25. Başvurucu, ödeme tarihindeki katsayılar üzerinden hesaplanarak emekli ikramiyesinin ödenmesi talebiyle açtığı davanın, emekli olduğu tarihteki katsayılar üzerinden hesaplanacak katsayılar dikkate alınarak kabul edilmesi nedeniyle, maddi kaybının olduğunu ve haklarının ihlal edildiğini ileri sürmektedir. Bu durumda öncelikle başvurunun başvuruya konu davada Anayasa ve AİHS'nin ortak koruma alanında yer alan mülkiyet hakkı kapsamında korunmaya değer bir menfaatinin bulunup bulunmadığının tartışılması gerekmektedir.

26. Anayasa'nın "Mülkiyet hakkı" kenar başlıklı 35. maddesi şöyledir:

"Herkes, mülkiyet ve miras haklarına sahiptir.

Bu haklar, ancak kamu yararı amacıyla, kanunla sınırlanabilir.

Mülkiyet hakkının kullanılması toplum yararına aykırı olamaz."

27. Anayasa'nın "Temel hak ve hürriyetlerin sınırlandırılması" kenar başlıklı 13. maddesi şöyledir:

"Temel hak ve hürriyetler, özlerine dokunulmaksızın yalnızca Anayasanın ilgili maddelerinde belirtilen sebeplere bağlı olarak ve ancak kanunla sınırlandırılabilir. Bu sınırlamalar, Anayasanın sözüne ve ruhuna, demokratik toplum düzeninin ve lâik Cumhuriyetin gereklerine ve ölçülülük ilkesine aykırı olamaz."

28. Sözleşme'ye Ek (1) No.lu Protokol'ün "Mülkiyetin korunması" kenar başlıklı 1. maddesi şöyledir:

"Her gerçek ve tüzel kişinin mal ve mülk dokunulmazlığına saygı gösterilmesini isteme hakkı vardır. Bir kimse, ancak kamu yararı sebebiyle ve yasada öngörülen koşullara ve uluslararası hukukun genel ilkelerine uygun olarak mal ve mülkünden yoksun bırakılabilir."

Yukarıdaki hükümler, devletlerin, mülkiyetin kamu yararına uygun olarak kullanılmasını düzenlemek veya vergilerin ya da başka katkıların veya para cezalarının ödenmesini sağlamak için gerekli gördükleri yasaları uygulama konusunda sahip oldukları hakka hâlel getirmez."

29. Anayasa'nın 35. maddesinde herkesin, mülkiyet hakkına sahip olduğu, bu hakkın ancak kamu yararı amacıyla, kanunla sınırlandırılabileceği, mülkiyet hakkının kullanılmasının toplum yararına aykırı olamayacağı hükme bağlanmıştır. Anayasa'nın 148. maddesinin üçüncü fıkrası ve 6216 sayılı Kanun'un 45. maddesinin (1) numaralı fıkrası hükümlerine göre, Anayasa Mahkemesine yapılan bir bireysel başvurunun esasının incelenebilmesi için, kamu gücü tarafından ihlal edildiği iddia edilen hakkın Anayasa'da güvence altına alınmış olmasının yanı sıra Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi (AİHS) ve Türkiye'nin taraf olduğu ek protokollerinin kapsamına da girmesi gerekir (Onurhan Solmaz, § 18).

30. Bununla birlikte Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi içtihatlarında, nelerin mülkiyet hakkına konu olabileceği hususunda, mevzuat hükümlerinden ve derece mahkemelerinin bunlara ilişkin yorumundan bağımsız olarak "özerk bir yorum" esas alınmaktadır (bkz. *Depalle/Fransa* [BD], B. No: 34044/02, 29/3/2010 § 62; *Anheuser-Busch Inc./Portekiz* [BD], B. No: 73049/01, 11/1/2007, § 63; *Öneryıldız/Türkiye* [BD], B. No: 48939/99, 30/11/2004, § 124; *Broniowski/Polonya* [BD], B. No: 31443/96, 22/6/2004, § 129; *Beyeler/İtalya* [BD], B. No: 33202/96, 5/1/2000, § 100; *Iatridis/Yunanistan* [BD], B. No: 31107/96, 25/3/1999, § 54).

31. Anayasa ve Sözleşmenin ortak koruma alanındaki mülkiyet hakkı özel hukukta veya idari yargıda kabul edilen mülkiyet hakkı kavramlarından farklı bir anlam ve kapsama sahip olup, bu alanlarda kabul edilen mülkiyet hakkı, yasal düzenlemeler ile yargı içtihatlarından bağımsız olarak özerk bir yorum ile ele alınmalıdır.

32. Anayasa ve Sözleşme'nin ortak koruma alanında yer alan mülkiyet hakkı, mevcut mal, mülk ve varlıkları koruyan bir güvencedir. Bir kişinin hâlihazırda sahibi olmadığı bir mülkün mülkiyetini kazanma hakkı, kişinin bu konudaki menfaati ne kadar güçlü olursa olsun Anayasa ve Sözleşme'yle korunan mülkiyet kavramı içerisinde değildir. Bu hususun istisnası olarak belli durumlarda, bir "ekonomik değer" veya icrası mümkün bir "alacağı" elde etmeye yönelik "meşru bir beklenti", Anayasa'nın ve Sözleşme'nin ortak koruma alanında yer alan mülkiyet hakkı güvencesinden yararlanabilir (Kemal Yeler ve Ali Arslan Çelebi, B. No: 2012/636, 15/4/2014, § 36-37).

33. Meşru beklenti, makul bir şekilde ortaya konmuş icra edilebilir bir iddianın doğurduğu, ulusal mevzuatta belirli bir kanun hükmüne veya başarılı olma şansının yüksek olduğunu gösteren yerleşik ve istikrarlı bir yargı içtihadına dayanan, yeterli somutluğa sahip nitelikteki bir beklentidir. Temelsiz bir hak kazanma beklentisi veya sadece ulusal hukukta mülkiyet hakkı kapsamında savunulabilir bir iddianın varlığı meşru beklentinin kabulü için yeterli değildir (Bu konudaki AİHM kararları için bkz. *Kopecky/Slovakya*, B. No: 44912/98, 28/9/2004, § 52; *Saghinadze/Gürcistan*, B. No: 18768/05, § 103, 27/5/2010; *SA Dangeville/Fransa*, B. No: 36677/97, 16/4/2002, §§ 44-45).

34. Dolayısıyla Anayasa ve Sözleşme'nin ortak koruma kapsamında olan meşru beklentiye dayalı mülkiyet hakkının tespiti mevcut hukuk sisteminde iddia edilen mülkiyet iddiasının tanınmasına bağlı olup, bu tanıma mevzuat hükümleri ve yargı kararları ile yapılmaktadır (*Üçgen Nakliyat Ticaret Ltd. Şti.*, B. No: 2013/845, 20/11/2014, § 37).

35. Mülkiyet hakkının ihlal edildiğinden şikâyet eden bir kimse, önce böyle bir hakkının var olduğunu kanıtlamak zorundadır (*Kemal Yeler ve Ali Arslan Çelebi*, § 36-37; Benzer yöndeki AİHM kararları için bkz., *Pistorova/Çek Cumhuriyeti*, B. No: 73578/01, 26/10/2004, § 38; *Zhigalev/Rusya*, B. No: 54891/00, 6/7/2006, § 131).

36. Anayasa'nın ve Sözleşmenin ortak koruma kapsamında yer alan mülkiyet hakkı, bireylere bir tür sosyal güvenlik ödemesi hakkını içermemekle beraber, yürürlükteki mevzuatta, önceden prim ödeme şartıyla veya şartsız olarak, sosyal yardım alma hakkı şeklinde bir ödeme yapılması öngörülmüş ise, yargısal içtihatlarla paralel olarak, ilgili mevzuatın aradığı şartları yerine getiren bireyin mülkiyet hakkı kapsamına giren bir menfaatinin olduğu kabul edilmelidir (Benzer yöndeki AİHM kararları için bkz. *Stec ve Diğerleri/Birleşik Krallık* [BD], B. No: 65731/01 ve 65900/01, 12/4/2006, § 53-55; *Andrejeva-Letonya* [BD], B. No: 55707/00, 18/2/2009, § 77)

37. Somut başvuruya konu olayda Ankara Bölge İdare Mahkemesi 1. Kurulunun 28/12/2012 tarihli kararıyla, emekli aylığının bağlandığı tarihte yürürlükte bulunan katsayılar dikkate alınarak hesaplanacak emekli ikramiyesi tutarının başvurucuya ödenmesine karar verildiğinden başvurucunun emekli ikramiyesine hak kazanması ihtilaf konusu değildir. Başvurunun konusu, başvurucunun hak ettiğini düşündüğü emekli ikramiyesinin dava tarihindeki güncel katsayılarla hesaplanarak ödenmesi talebidir.

38. Anayasa'nın ve Sözleşmenin ortak koruma kapsamında yer alan mülkiyet hakkının belirli bir miktar emekli ikramiyesini almaya ilişkin olarak bireylere bir güvence sağlamadığı açıktır. Bununla birlikte bu yöndeki bir talep, ödenmesi konusunda kanuni düzenleme ve içtihatlarda yeterli dayanağa sahip olması halinde, mülkiyet hakkı kapsamında kabul edilerek güvencelerinden yararlandırılabilir. Bu aşamada değerlendirilmesi gereken husus, başvurucunun emekli ikramiyesinin dava tarihindeki katsayılarla ödenmesi gerektiği iddiasının, Anayasa'nın 35. maddesi kapsamındaki güvence hükmüne uygulama alanı sağlayacak yeterlilikte meşru beklenti oluşturup oluşturmadığıdır.

39. 2829 sayılı Kanun'un 12. maddesinde yer alan “*Son defa T.C. Emekli Sandığına tabi görevlerden emekliye ayrılan ve*” ibaresi Anayasa Mahkemesinin 5/2/2009 tarihli ve E.2005/40, K.2009/17 sayılı kararı ile Anayasa'nın 2. ve 10. maddelerine aykırı bulunarak iptal edilmiştir. İlgili maddenin iptal edilen kısmı emekli ikramiyesine hak kazanmak için Emekli Sandığına tabi bir görevde iken emekliye ayrılmayı zorunlu tutmaktaydı. Başvurucu iptal kararı sonrasında 12/2/2011 tarihli dilekçesiyle SGK'dan T.C. Emekli Sandığına tabi olarak çalıştığı dönemler için kendisine ödeme tarihindeki katsayılar üzerinden emekli ikramiyesi ödenmesini talep etmiş, talebinin reddedilmesi üzerine Ankara 13. İdare Mahkemesinde aynı iddiayla iptal davası açmıştır.

40. Dava devam ederken iptal kararı sonrası oluşan hukuki boşluğun giderilmesi amacıyla çıkarılan 16/6/2010 tarihli ve 5997 sayılı Bazı Kanunlarda ve 190 Sayılı Kanun Hükmünde Kararnamede Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun'un 14. maddesiyle değiştirilen 8/6/1949 tarihli ve 5434 sayılı Türkiye Cumhuriyeti Emekli Sandığı Kanunu'nun 89. maddesinin birinci fıkrasının ikinci cümlesinde yer alan "*Son defa bu Kanun veya 5510 sayılı Kanunun geçici 4. maddesi hükümlerinin uygulanmasını gerektiren görevlerde çalışmakta iken emekliye ayrılan ve ...*" kısmı, Anayasa Mahkemesinin 12/5/2011 tarihli kararıyla bu defa Anayasa'nın 153. maddesine aykırılık gerekçesiyle iptal edilmiştir.

41. Mahkeme, 11/6/2012 tarihli ve E.2011/842, K.2012/1649 sayılı kararıyla başvuru, T.C. Emekli Sandığına tabi görevinden 8/9/1999 tarihinden önce istifa ederek ayrıldığından 6270 sayılı Kanun'un atıfta bulunduğu 1475 sayılı Kanun'un 14. maddesinde değişiklik yapan 4447 sayılı Kanun'un 45. maddesinden yararlandırılmasına olanak bulunmadığı gerekçeleriyle davayı reddetmiştir. Kararı itirazen inceleyen Ankara Bölge İdare Mahkemesi 1. Kurulu ise 28/12/2012 tarihli kararıyla; yeni yasaların ileriye doğru hüküm doğurduğu, bu durumda eski hükümlerin Anayasa Mahkemesi tarafından iptal edilmiş hallerine göre hüküm kurulması gerektiği gerekçesiyle, Mahkeme kararının bozulmasına ve dava konusu işlemin iptali ile emekli aylığının bağlandığı tarihte yürürlükte bulunan katsayılar dikkate alınarak hesaplanacak emekli ikramiyesi tutarının ödenmesine hükmetmiştir.

42. Yasa koyucu iptal kararları sonrasında 17/1/2012 tarihli ve 6270 sayılı Kanun ile 5434 sayılı Kanun'un 89. maddesini değiştirerek, 2829 sayılı mülga Kanun'a göre hizmet birleştirmesi yapılan kişilerin kıdem tazminatı almaya hak kazanarak emekli olmaları halinde, T.C. Emekli Sandığına tabi çalıştıkları süreler için "*ayrıldıkları tarihteki emeklilik keseneğine esas aylık tutarı üzerinden ve aylığın başlangıç tarihindeki katsayılar dikkate alınarak*" emekli ikramiyesi ödenmesine imkân sağlamıştır. Bahsedilen düzenleme 26/1/2012 tarihli ve 28185 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe girmiştir. Bahsedilen düzenlemede geçen "*ayrıldıkları tarihteki emeklilik keseneğine esas aylık tutarı üzerinden ve*" ibaresi de Anayasaya aykırılığı iddiasıyla iptal istemine konu olmuş, ancak 8/11/2012 tarihli ve E. 2012/33, K.2012/174 sayılı Anayasa Mahkemesi kararı ile bahsedilen hükümlerin Anayasaya aykırı olmadığı gerekçesiyle iptal istemi reddedilmiştir.

43. Anayasa'nın 153. maddesinin ikinci fıkrası gereği, Anayasa Mahkemesince iptal edilen kanun hükmü, iptal kararının Resmî Gazete'de yayımlandığı tarihte, Anayasa Mahkemesince daha ileri bir tarih belirlenmiş ise o tarihte yürürlükten kalkacaktır. Aynı maddenin dördüncü fıkrası gereği ise Anayasa Mahkemesi iptal kararları geriye yürümeyecektir. Dolayısıyla, Anayasa Mahkemesince iptal edilen bir kanun hükmü, iptal kararının yürürlüğe girdiği tarih itibarıyla yürürlükten kalkacak ve iptal kararları geriye yürümeyeceği için de, bu kanun hükmüne göre tesis edilmiş işlemler geçerliliklerini sürdüreceklidir. Nitekim AİHM de, hukuki kesinlik ilkesi gereği Anayasa Mahkemesi iptal kararlarının geriye dönük olarak haklar tesis etmeyeceğini belirtmiştir (*Selçuk Emiroğlu*, B. No: 2013/5660, 20/3/2014, § 33; Benzer yöndeki AİHM kararları için bkz. *H.R./Almanya*, B. No: 17750/91, 30/6/1992; *J.R./Almanya*, B. No: 22651/93, 18/10/1995; *Mika/Avusturya*, B. No: 26560/95, 26/6/1996).

44. Anayasa Mahkemesinin bahsedilen ihlal kararları ve yeni yasal düzenlemeler sonrasında Sosyal Güvenlik Kurumu tarafından emekli ikramiyesi ödenmesine ilişkin talepleri reddedilen vatandaşlar, yargı yoluna müracaat etmişlerdir. Emekli ikramiyesinin güncel katsayılar üzerinden ödenmesi taleplerinin reddine ilişkin ilk derece mahkemesi kararları Danıştay Onbirinci Dairesi tarafından onanmıştır (19/9/2013 tarihli ve E.2012/8676, K.2013/7858 sayılı; 14/10/2014 tarihli ve E.2013/545, K.2014/5689 sayılı kararlar).

45. Emekli ikramiyesinin güncel katsayılar üzerinden ödenmesi taleplerinin kabulüne ilişkin ilk derece mahkemesi kararı ise anılan Dairenin 27/2/2013 tarihli ve E.2011/6625, K.2013/1987 sayılı kararıyla;

“...5434 sayılı T.C. Emekli Sandığı Kanunu'nun 89. maddesine göre emekli ikramiyesi ilgiliye bağlanan emekli aylığı esas alınarak belirlenmektedir. Emeklilik, memuriyet statüsünün değişmesine neden olan ayrı bir statü olduğundan, bu statünün başlangıcı da aylığın bağlandığı tarih olduğu gibi emekli aylığı da, ödenecek ikramiyenin bir unsuru ve ölçüsü olup, emekli aylığı belirlendikten sonra buna göre ikramiye ödenmektedir. Bu nedenle; davacının yoksun kaldığı ikramiye farkı, diğer bir anlatımla uğranılan zarar emekli aylığının bağlandığı tarih itibarıyla oluştuğuna göre, tazmini gereken zararın da, zarara neden olan bu işlemin tesis olunduğu tarihteki hukuksal duruma göre hesaplanması gerekeceği tabiidir.

Bu itibarla; yukarıda değinilen açıklamalar ve yasal mevzuat hükümleri gereğince, davacıya ödenmesi gereken emekli ikramiyesinin ödeme tarihindeki güncel tutarlar üzerinden hesaplanarak ödenmesi yönündeki istemin herhangi bir yasal dayanağı bulunmadığından reddi gerekmekte iken, kabulü yolunda verilen Mahkeme kararında isabet bulunmadığı sonucuna varılmıştır.” gerekçesiyle bozulmuştur.

46. Bu kararlar sonrasında mahkemeler, Danıştay kararları çerçevesinde karar vererek bahsedilen uyumsuzlukları çözümlemişlerdir. Sonuç olarak birleştirilen hizmetler nedeniyle ödenecek emekli ikramiyesiyle ilgili olarak katsayıların güncellenmesine dair kabul edilmiş ve yerleşik hale gelmiş yargı kararı bulunmamaktadır.

47. Anayasa Mahkemesinin 5/2/2009 ve 12/5/2011 tarihli kararlarıyla kısmen iptal edilen 2829 sayılı Kanun'un 12. maddesi ve 5434 sayılı Kanun'un 5997 sayılı Kanunla değiştirilen 89. maddesinin birinci fıkrasının iptal öncesi ve iptal sonrası metinleri ile 5434 sayılı Kanun'un 6270 sayılı Kanun ile değiştirilen 89. maddesinin yürürlükte olan madde metni başvuruca ödeye tarihindeki katsayılar esas alınarak emekli ikramiyesi ödenmesini veya eski katsayıların güncellenmesini gerektiren veya buna dayanak oluşturan açık bir hüküm içermemektedir. 5434 sayılı Kanun'un 6270 sayılı Kanun ile değiştirilen 89. maddesinin yürürlükte olan madde metninde de “*ayrıldıkları tarihteki emeklilik keseneğine esas aylık tutarı üzerinden*” ibaresi yer almakta olup, 8/11/2012 tarihli Anayasa Mahkemesi kararıyla bu ibarenin Anayasaya aykırı olmadığı tespit edilmiştir.

48. Bununla birlikte gerek yasal düzenlemeler gerekse Anayasa Mahkemesi kararları geleceğe dönük olarak hüküm ifade ettiklerinden, yasa koyucu aksine bir düzenleme getirmediğçe geçmişte meydana gelmiş olaylara yeni yasa hükümlerinin uygulanması mümkün değildir.

49. Sosyal güvenlik gibi teknik ve karmaşık bir alanda kanunların nasıl yorumlanarak uygulanacağını belirlemek ilgili uzman mahkemelerin ve itiraz ve temyiz ile görevli mahkemelerin yetki ve sorumluluğundadır. Başvuru konusu olayla benzer birçok dava ilgili kişilerce mahkemeler önüne götürülmüş ve mahkemeler Anayasa Mahkemesinin iptal kararları sonrasında ilgililer için emekli ikramiyesi ödenmesi hakkı doğduğuna, ancak ödemelerin bahsedilen yasalar gereği emekliye ayrılma tarihindeki katsayılar üzerinden yapılmasına karar vermişler ve ödeme tarihindeki katsayılar üzerinden ödeme yapılması ve/veya güncelleme taleplerini reddetmişlerdir.

50. Somut başvuruya konu davada başvuruca emekli ikramiyesinin ödeme tarihindeki memur maaş katsayısı üzerinden hesaplanarak kendisine ödenmesi istemiyle

açtığı dava, emekli aylığının bağlandığı tarihte yürürlükte bulunan katsayılar dikkate alınarak hesaplanacak emekli ikramiyesi tutarının başvurucuya ödenmesine ilişkin hükümle sonuçlanmıştır.

51. Başvurucunun, emekli ikramiyesinin ödeme tarihindeki memur maaş katsayısı üzerinden hesaplanarak kendisine ödenmesi yönündeki iddiasına dayanak olarak ileri sürdüğü Anayasa Mahkemesi iptal kararları, geçmişe dönük olarak hak doğurucu bir etkiye sahip olmadığı gibi, bu konuda meşru beklenti oluşturmak bakımından da elverişli değildir.

52. Bu durumda somut başvuru konusu olayda başvurucunun emekli ikramiyesinin ödeme tarihindeki memur maaş katsayısı üzerinden hesaplanarak kendisine ödenmesi talebinin yürürlükteki kanun hükümleri ve konuyla ilgili yargı içtihatları tarafından desteklenmediği, başvurucunun bu iddiasının mülkiyet hakkı kapsamında meşru beklenti olarak nitelendirmeye yeterli somutluğa sahip bir beklenti olmadığı, mülkiyet hakkı kapsamında meşru beklenti oluşturmadığı ve başvurucunun, Anayasa'nın 35. maddesinde düzenlenen mülkiyet hakkına ilişkin korumadan yararlandırılmasının mümkün olmadığı sonucuna ulaşılmıştır.

53. Açıklanan nedenlerle, başvurunun “*konu bakımından yetkisizlik*” nedeni ile kabul edilemez olduğuna karar verilmesi gerekir.

V. HÜKÜM

Açıklanan nedenlerle;

A. Başvurucunun, mülkiyet hakkına yönelik ihlal iddiasının “*konu bakımından yetkisizlik*” nedeniyle KABUL EDİLEMEZ OLDUĞUNA,

B. Yargılama giderinin başvuru üzerine bırakılmasına,

25/6/2015 tarihinde **OY BİRLİĞİYLE** karar verildi.

Başkan
Alparslan ALTAN

Üye
Serdar ÖZGÜLDÜR

Üye
Celal Mümtaz AKINCI

Üye
Muammer TOPAL

Üye
M. Emin KUZ